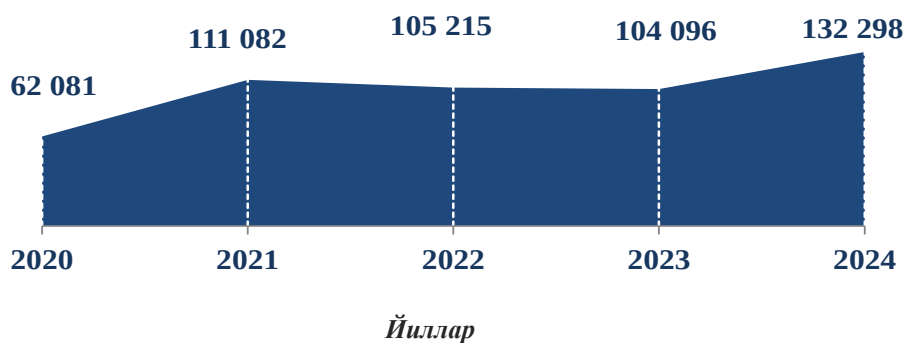

XVII. ҲУҚУҚБУЗАРЛИК

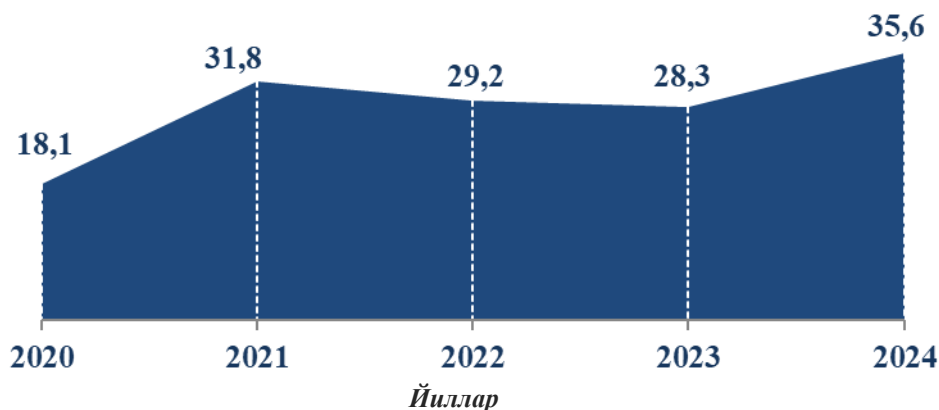
1- БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА РЎЙХАТГА ОЛИНГАН ЖИНОЯТЛАР СОНИ

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги маълумотларига кўра, 2024 йилнинг январь-декабрь ойларида республика бўйича рўйхатга олинган жиноятларнинг умумий сони 132 298 тани ташкил этган¹⁾. Бу 2023 йилнинг мос даврига нисбатан 27,1 % га, 2021 йилнинг мос даврига эса 19,1 % кўпайганини кўрсатади. Ушбу даврда жиноятлар сони 10 минг кишига нисбатан 35,6 та, 2021 йилнинг шу даврида 31,8 та, 2022 йилда 29,2 та ва 2023 йилда 28,3 та бўлган.

Жиноятлар сони динамикаси
(январь-декабрь, бирлик)

Жиноятлар даражаси динамикаси
(январь-декабрь, 10 минг аҳолига нисбатан, ҳолатлар)

Жиноят – жиноят қонунида назарда тутилган ижтимоий хавфли қилмиш (ҳаракат ёки ҳаракатсизлик). Муайян қилмишни жиноят деб ҳисоблаш масаласи ҳар бир давлатда ўзининг ижтимоий тузуми, аҳолининг турмуш тарзи, миллий хусусиятлари, урф-одатлари, анъаналарига мувофиқ халқаро ҳуқуқ меъёрлари эътиборга олинган ҳолда ҳал этилади.

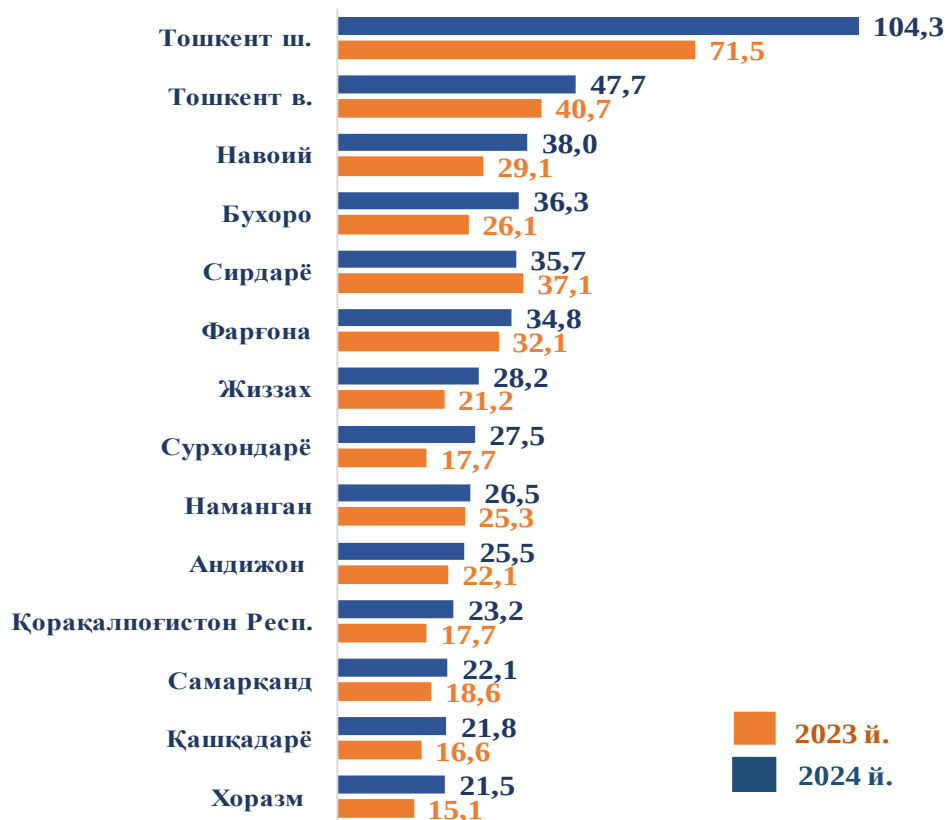
¹⁾ Шундан 806 та ҳолат Ўзбекистон Республикаси Транспортда жамоат хавфсизлигини таъминлаш департаменти (ТЖХТД) томонидан қайд этилган.

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида жиноятчиликнинг 10 минг аҳолига нисбатан энг юқори даражаси Тошкент шаҳрида – 104,3 та қайд этилган бўлса, Тошкент вилоятида – 47,7 та, Навоий вилоятида – 38,0, Бухоро вилоятида – 36,3, Сирдарё вилоятида – 35,7 та ва Фарғона вилоятида – 34,8 та жиноятчилик ҳолатлари кузатилди.

Энг кам жиноят даражаси Қорақалпоғистон Республикаси (23,2 та), Самарқанд (22,1 та) ва Қашқадарё (21,8 та) вилоятларида аниқланган. Шунингдек, Хоразм вилояти жиноятчилик даражаси бўйича охириги ўринни эгаллаб, 10 минг аҳолига нисбатан 21,5 та жиноят ҳолати қайд этилган.

Жиноятлар даражаси ҳудудлар кесимида

(январь-декабрь, 10 минг аҳолига нисбатан, жиноятчилик ҳолатлари)

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашиш бўйича кенг қамровли чора-тадбирлар амалга оширилди, бу эса ҳуқуқ-тартиботини таъминлашда ижобий натижаларга эришиш, мамлакатда жиноятчилик билан боғлиқ вазиятни сезиларли даражада яхшилаш имконини берди.

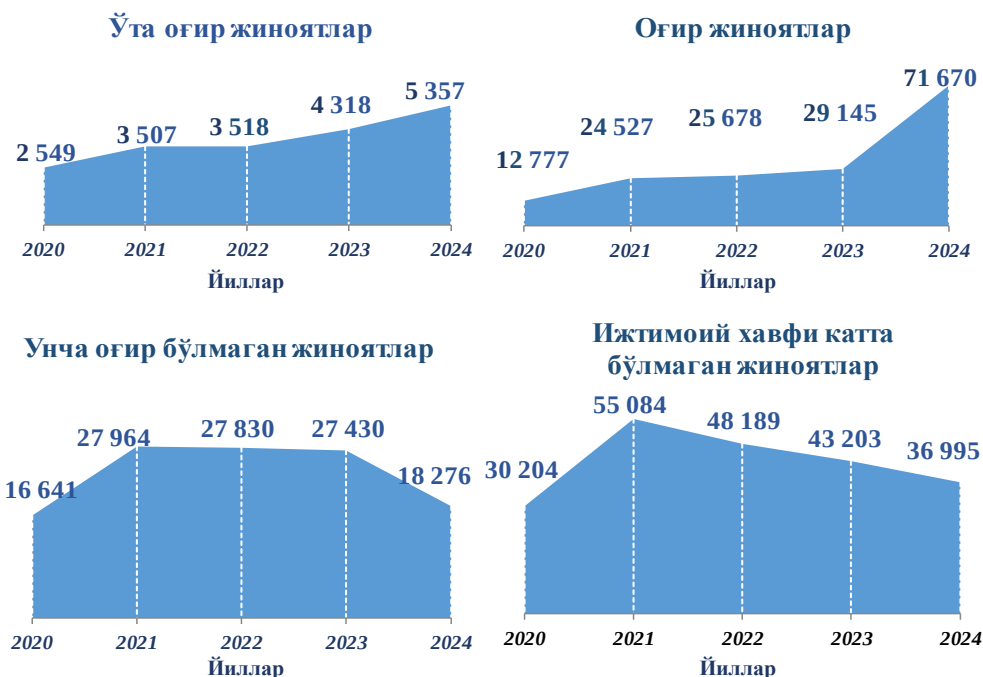
Жиноят даражаси – жиноятнинг мутлақ кўрсаткичларда (маълум бир ҳудудда маълум вақтда содир қилинган жиноятлар сони), нисбий миқдор (10 минг ёки 100 минг аҳолига нисбатан содир этилган жиноятлар сони) билан ўлчаниладиган жиноятчиликнинг миқдорий белгисидир.

Жиноятлар ўз хусусияти ва ижтимоий хавфлилиқ даражасига кўра: ижтимоий хавфи катта бўлмаган; унча оғир бўлмаган; оғир ва ўта оғир жиноятларга бўлинади.

Жиноятлар динамикаси таҳлиliga кўра ўта оғир жиноятлар сони 5 357 тани ташкил этиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 24,1 % га ошган, оғир жиноятлар сони эса 2,4 марта ошган бўлса, унча оғир бўлмаган жиноятлар 33,4 % га ва ижтимоий хавфи кам бўлмаган жиноятлар сони эса 14,4 % га камайди

Жиноятлар динамикаси

(январь-декабрь, бирлик)

Ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда уч йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар, шунингдек, эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, қонунда беш йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар киради.

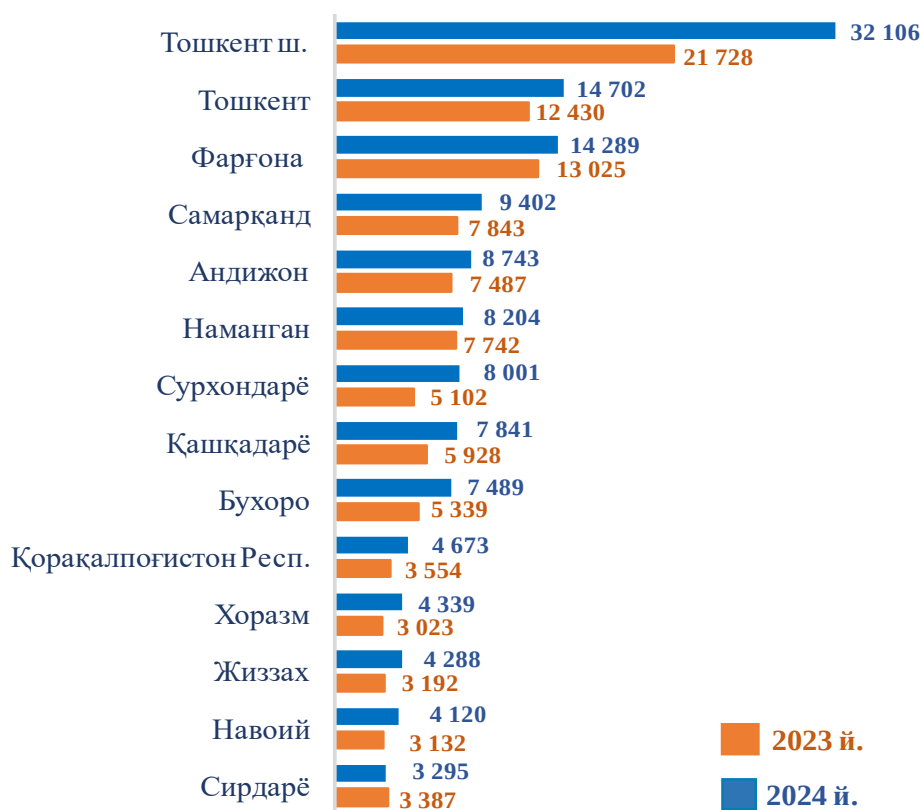
Унча оғир бўлмаган жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда уч йилдан ортиқ, лекин беш йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар, шунингдек, эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, қонунда беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар киради.

Оғир жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда беш йилдан ортиқ, лекин ўн йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси назарда тутилган жиноятлар киради.

Ўта оғир жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда ўн йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш ёхуд умрбод озодликдан маҳрум қилиш жазоси назарда тутилган жиноятлар киради.

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида ҳудудлар бўйича энг кўп жиноятлар Тошкент шаҳрида (32 106 та), Тошкент (14 702 та), Фарғона (14 289 та) ва Самарқанд (9 402 та) вилоятларида, энг кам эса – Сирдарё (3 295 та) Навоий (4 120 та) ва Жиззах (4 288 та) вилоятларида қайд этилган.

Ўзбекистон Республикасида ҳудудлар бўйича қайд этилган жиноятлар
(2024 йил январь-декабрь, бирлик)

Ўтган йилнинг мос даврига нисбатан жиноятлар сони Сирдарё (92 тага) вилоятида камайиш ҳолати қайд этилган.

Ўзбекистон Республикасида жиноятларнинг хавф даражаси бўйича улуши
(2024 йил январь-декабрь, жамига нисбатан улуши % да)

2021 йилнинг январь-декабрь ойларида жиноятлар сони 111 082 та қайд этилган бўлса, 2024 йилнинг мос даврида бу кўрсаткич 132 298 тани ташкил этди. Сўнгги тўрт йил давомида (2021-2024 йиллар январь-декабрь ойлари) қайд этилган жиноятлар сони 21 216 тага ёки 19,1 % га кўпайиш ҳолати кузатилди. Шу билан бирга, 2024 йилнинг январь-декабрь ойларида 2023 йилнинг мос даврига нисбатан 27,1 % га, 2022 йилнинг мос даврига нисбатан эса 27,6 % га ошган.

Ўзбекистон Республикасида ўта оғир жиноятлар, ҳудудлар кесимида
(2024 йил январь-декабрь, бирлик)

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар орасида Тошкент шаҳри – 20,8 %, Фарғона вилояти – 14,3 % ва Тошкент вилояти – 13,2 % билан етакчи ўринни эгаллаб турибди.

Унча оғир бўлмаган жиноятлар Тошкент шаҳри – 15,5 %, Тошкент – 13,2 % ва Фарғона вилоятида – 12,4 % қайд этилган. Шу билан бирга, энг паст кўрсаткичлар Сирдарё (3,5 %) ва Хоразм вилоятида (3,1 %) қайд этилди.

Оғир жиноятлар орасида Тошкент шаҳри – 27,6 %, Тошкент – 9,5 % ва Фарғона вилоятлари – 8,8 % етакчилик қилмоқда. Кичик улушлар Жиззах вилоятида – 3,6 %, Навоий вилоятида – 3,3 %, шунингдек, Сирдарё вилоятида – 2,3 % ва Қорақалпоғистон Республикасида – 3,2 % дан тўғри келди.

Ўта оғир жиноятлар бўйича ҳам Тошкент шаҳри – 32,7 %, Тошкент вилояти – 10,5 %, Самарқанд вилояти – 9,1 % ва Фарғона вилояти – 7,7 % билан етакчилик қилмоқда. Кам нисбатлар эса Сирдарё вилояти – 3,1 %, Жиззах вилоятида – 1,9 %, ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида – 2,7 % қайд этилди.

Ўта оғир жиноятларнинг асосий қисми Тошкент шаҳрида – 1 753 та, Тошкент – 563 та, Самарқанд – 489 та, Фарғона – 411 та, Андижон – 306 та, Наманган – 299 та, Хоразм – 271 та ва Сурхондарё вилоятларида – 263 та жиноятлар содир этилган. Нисбатан кам ҳолатлар Навоий (100 та) ва Жиззах (110 та) вилоятларида ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида (145 та) кузатилди.

**Барча хизмат йўналишлари бўйича рўйхатга олинган жиноятларнинг
ҳудудлар кесимида сони
(2024 йил январь-декабрь, бирлик)**

	Жами*	улардан:			
		ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар	унча оғир бўлмаган жиноят- лар	оғир жиноят- лар	ўта оғир жиноят- лар
Ўзбекистон Республикаси	132 298	36 995	18 276	71 670	5 357
Қорақалпоғистон Республикаси	4 673	1 549	655	2 324	145
вилоятлар:					
Андижон	8 743	2 395	1 396	4 646	306
Бухоро	7 489	1 871	847	4 567	204
Жиззах	4 288	910	719	2 559	100
Қашқадарё	7 841	2 168	1 197	4 248	228
Навоий	4 120	926	731	2 353	110
Наманган	8 204	2 814	1 263	3 828	299
Самарқанд	9 402	2 923	1 570	4 420	489
Сурхондарё	8 001	1 596	954	5 188	263
Сирдарё	3 295	852	632	1 646	165
Тошкент	14 702	4 900	2 411	6 828	563
Фарғона	14 289	5 277	2 268	6 333	411
Хоразм	4 339	854	564	2 650	271
Тошкент ш.	32 106	7 707	2 837	19 809	1 753
ТЖХТБ	806	253	232	271	50

* Барча хизмат йўналишлари бўйича рўйхатга олинган жиноятлар

Қонунчиликка кўра, жиноятлар иқтисодиёт соҳасидаги, тинчлик ва хавфсизликка қарши, ҳарбий хизматни ўташ тартибига қарши, ҳокимият, бошқарув ва жамоат бирлашмалари органларининг фаолият тартибига қарши, шахсга қарши, жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши, экология соҳасидаги жиноятлар бўлимларига ажратилади.

Рўйхатга олинган жиноятларнинг аксарияти иқтисодиёт соҳасидаги жиноятлар – 62,9 %, жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар иккинчи ўринда – 20,2 %, шу билан бир қаторда шахсга қарши жиноятлар – 11,2 %, шунингдек, ҳокимият, бошқарув ва жамоат бирлашмалари органларининг фаолияти тартибига қарши жиноятлар – 5,4 % ни ташкил этди.

Шунингдек, тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноятлар – 0,2 %, экология соҳасидаги жиноятлар – 0,1 % га етди.

Жиноятларнинг умумий таснифи

(январь-декабрь)

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига кўра, иқтисодий соҳадаги жиноятлар ўзгаларнинг мулкани ўғрилаш, иқтисодиёт асосларига қарши жиноятлар, иқтисодий фаолият соҳасидаги жиноятларга бўлинади. Тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноятлар тинчликка қарши жиноятлар ва инсоният хавфсизлиги, мамлакатга қарши жиноятларга бўлинади. Шахсга қарши жиноятлар ҳаётга, соғлиқка қарши, жинсий эркинликка қарши, оилага, ёшларга ва маънавиятга қарши, эркинлик, шаъни ва қадр-қиммати қарши, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига қарши жиноятларга бўлинади. Давлат органлари, бошқарув ва жамоат бирлашмалари фаолияти тартибига қарши жиноятларга бошқарув тартибига ва одил судловга қарши жиноятлар киради.

Мамлакатимизда аниқланган иқтисодий соҳадаги жиноятлар орасида ўғрилик – 58,1 % ни, фирибгарлик – 35,1 % ни, талончилик – 0,6 % ни, ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш – 1,6 % ни, босқинчилик – 0,2 % ни ташкил этди.

Иқтисодий соҳада қайд этилган жиноятлар сони динамикаси

(январь-декабрь, бирлик)

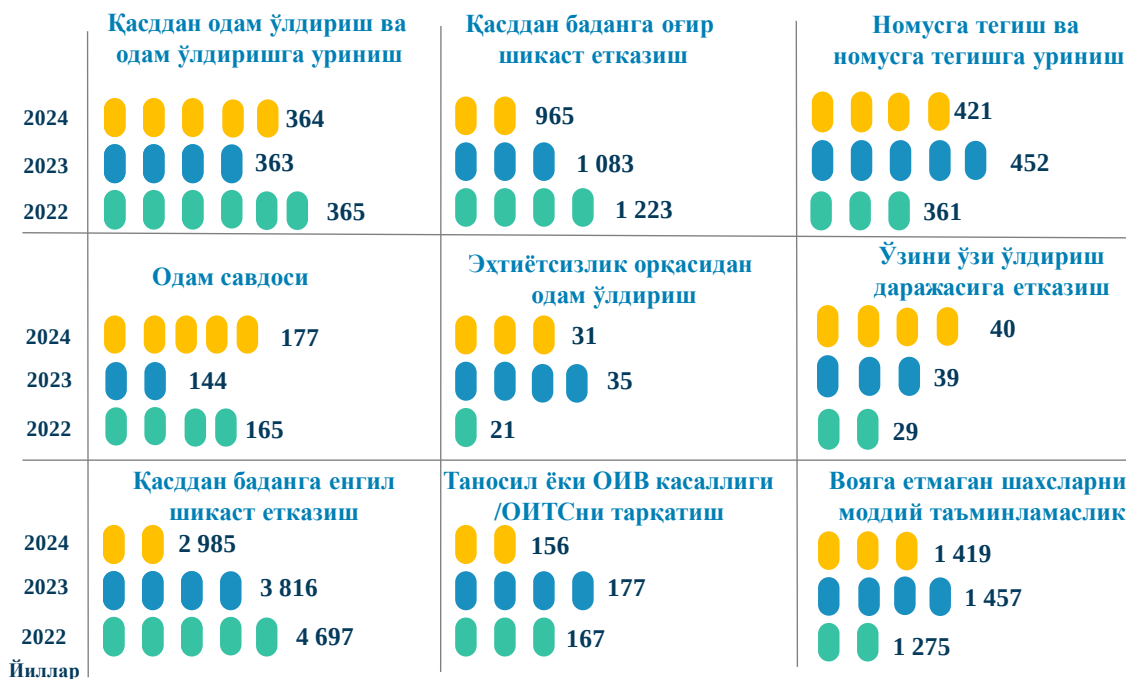
	Ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш	Фирибгарлик	Ўғрилик
2024	1 368	29 252	48 375
2023	5 660	18 492	14 851
2022	5 650	20 591	15 237
	Талончилик	Солиқ тўлашдан бўйин товлаш	Қалбаки пул, акциз маркаси ясаш, уларни ўтказиш
2024	517	330	649
2023	575	1 297	514
2022	652	1 214	420
	Товламачилик	Босқинчилик	Сохта тадбиркорлик
2024	501	163	29
2023	477	187	209
2022	364	261	215
Йиллар			

2024 йилнинг январь-декабрь ойлари якунларига кўра иқтисодий жиноятлар ичида жами 29 252 та фирибгарлик (алдаш ёки ишончни суиистеъмол қилиш йўли билан ўзганинг мулкини ёки ўзганинг мулкига бўлган ҳуқуқни қўлга киритиш) (35,1 %), 48 375 та ўғрилик (ўзганинг мол-мулкини яширин равишда талон-торож қилиш) (58,1 %), 1 368 та ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш (1,6 %), 330 та солиқ тўлашдан бўйин товлаш (0,4 %), 517 та талончилик (0,6 %), 501 та товлмачилик (0,6 %), 649 та қалбаки пул, акциз маркалари ёки қимматли қоғозлар ясаш, уларни ўтказиш (0,8 %), 163 та босқинчилик (ўзганинг мол-мулкини талон-торож қилиш мақсадида ҳужум қилиб, ҳаёт ёки соғлиқ учун хавфли бўлган зўрлик ишлатиб ёхуд шундай зўрлик ишлатиш билан кўрқитиб содир этиш) (0,2 %), 304 та электр, иссиқлик энергияси, газ, водопроводдан фойдаланиш қоидаларини бузиш (0,4 %), 351 та этил спирти, алкоғолли маҳсулот ва тамаки маҳсулотини қонунга ҳилоф равишда ишлаб чиқариш ёки муомалага киритиш (0,4 %), 117 таси нодавлат тижорат ташкилотда ёки бошқа нодавлат ташкилотда мансабдор шахслар томонидан ўз ваколатларини суиистеъмол қилиш (0,1 %) ва бошқа турдаги жиноятларни ташкил этди.

Мамлакатимизда аниқланган шахсга қарши жиноятлар орасида қасддан баданга енгил шикаст етказиш – 20,2 %, қасддан баданга ўртача оғир шикаст етказишга – 16,1 %, вояга етмаган ёки меҳнатга лаёқатсиз шахсларни моддий таъминлашдан бўйин товлаш – 9,6 % ни ташкил этди.

Шахсга қарши қайд этилган жиноятлар сони динамикаси

(январь-декабрь, бирлик)

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида 2023 йилнинг мос даврига нисбатан қуйидаги жиноят турлари камайган: қасддан баданга енгил шикаст етказиш – 21,8 % га, номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш – 6,9 % га, қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш – 11,4 % га, қасддан баданга оғир шикаст етказиш (ҳаёт учун хавфли бўлган қасддан баданга оғир шикаст етказиш натижасида кўриш, сўзлаш, эшитиш қобилятини йўқотиш) 10,9 % га, камайди.

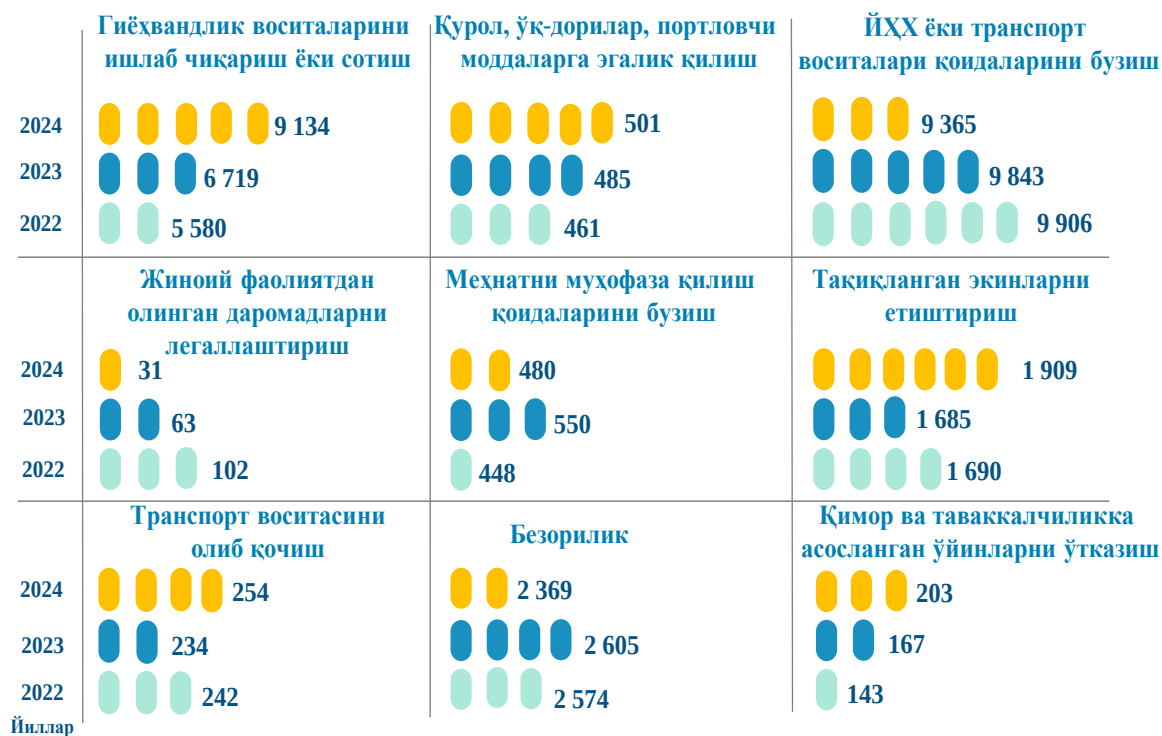
Жиноятларнинг қуйидаги турлари бўйича ўсиш қайд этилди: одам савдоси – 22,9 % га, эҳтиётсизлик орқасидан одам ўлдириш – 0,3 % га ўсган.

Босқинчилик – ҳаёт ва соғлиқ учун хавфли зўравонлик қўллаш ёки шундай зўравонлик қилиш таҳдиди билан бировнинг мулкани ўзгарилаш мақсадида қилинган ҳужум (Ўзб.Респ. ЖК 164-модда).

Талончилик – ўзганинг мулкани очикдан-очик ўзгарилаш (Ўзб.Респ. ЖК 166-модда).

Мамлакатимизда аниқланган жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар орасида гиёҳвандлик воситаларини тайёрлаш ёки сотиш – 34,1 %, йўл ҳаракати хавфсизлиги ёки транспорт воситаларидан фойдаланиш қоидаларини бузиш – 35,0 %, безорилик – 8,9 % ни ташкил этди.

Жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар сони динамикаси
(январь-декабрь, бирлик)

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида 2023 йилнинг худди шу даврига нисбатан жиноятларнинг қуйидаги турлари: гиёҳвандлик воситаларини тайёрлаш ёки сотиш – 36,8 % га, қимор ва таваккалчиликка асосланган бошқа ўйинларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш – 21,6 % га ва транспорт воситаларини ўғрилаш – 8,5 % га, тақиқланган экинларни етиштириш – 13,3 % га ўсди.

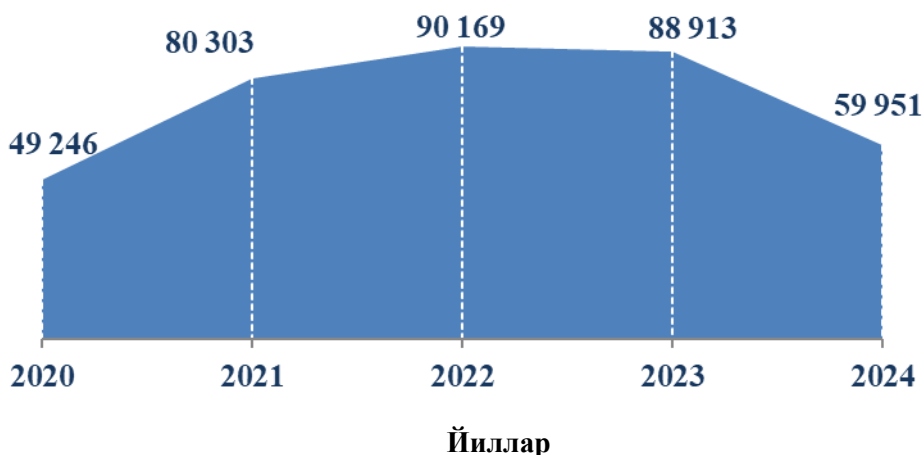
Безорилик – 9,1 % га, йўл ҳаракати хавфсизлиги ёки транспорт воситаларидан фойдаланиш қоидаларини бузиш – 4,9 % га, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини бузиш – 12,7 % га, даромадларни легаллаштириш, яъни мулк жиноий фаолият натижасида топилган бўлса, мулкка айлантириш ёхуд алмаштириш йўли билан унинг келиб чиқишига қонуний тус бериш – 50,8 % га камайди.

Безорилик – безорилик, яъни жамиятда юриш-туриш қоидаларини қасддан менсимаслик, уриш-дўппослаш, баданга енгил шикаст етказиш ёки ўзганинг мулкига шикаст етказиш ёхуд нобуд қилиш анча зарар етказиш билан боғлиқ ҳолда содир этиш (Ўзб.Респ. ЖК 277-модда).

2-БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ЖИНОЯТ СОДИР ЭТГАН ШАХСЛАР СОНИ

Белгиланган даврда жиноят содир этган шахсларнинг умумий сони 59 951 нафарга етди. Шу жумладан, уларнинг 5,6 % ини вояга етмаганлар ташкил этса, ҳуқуқбузарлик содир этган аёлларнинг улуши 11,9 % ҳолатида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикасида жиноят содир этган шахслар сони динамикаси (январь-декабрь, киши)

2024 йил январь-декабрь ойларида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан жиноят содир этган шахслар сони 28 962 нафарга ёки 32,6 % га камайган.

Ўзбекистон Республикасида жиноят содир этган шахсларнинг сони ҳудудлар кесимида (2024 йил январь-декабрь, киши)

Жиноят содир этган шахслар – ҳуқуқни муҳофаза қилиш органилари томонидан расман рўйхатга олинган, уларга нисбатан жиноят иши қўзғатилган шахслардир.

Энг кўп жиноят содир этган шахслар Тошкент шаҳар (10 238 нафар), Фарғона (7 878 нафар) ва Тошкент (7 560 нафар) вилоятларида қайд этилган. Энг кам кўрсаткич Хоразм (1 617 киши) ва Сирдарё (1 724 киши) вилоятларида, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикасида – 2 007 киши қайд этилган.

Жиноят содир этган шахсларни ҳар 100 минг аҳолига нисбатан таҳлил қилганда Тошкент шаҳри – 332,8 минг киши, Тошкент – 245,4 минг, Фарғона – 192,0 минг, Сирдарё – 186,9 минг, Наманган – 169,4 минг, Навоий – 176,2 минг, Бухоро – 141,7 минг, Андижон – 132,5 минг, Самарқанд – 115,8 минг ва Жиззах вилоятлари – 128,3 минг киши ҳисобида устунлик қилмоқда.

Худудлар кесимида жинси бўйича жиноятлар содир этган шахслар
(2024 йил январь-декабрь, киши)

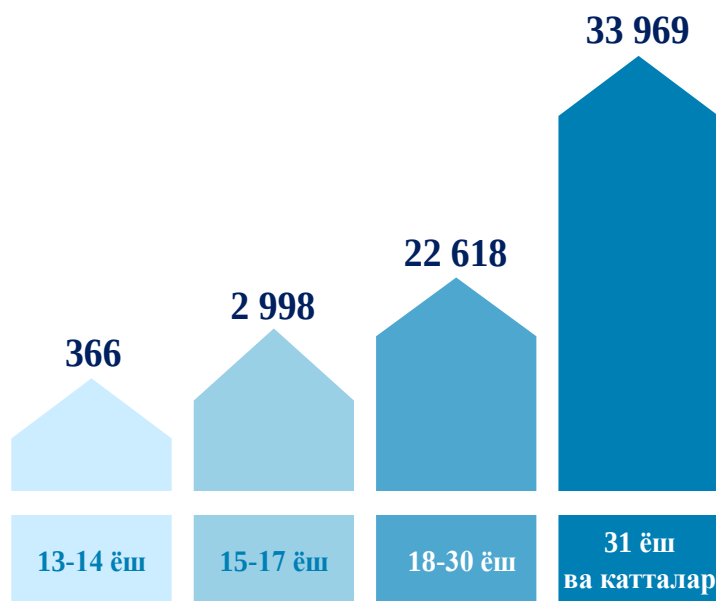

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида жиноят содир этган аёлларнинг умумий сони 7 163 нафарни ташкил этди. Жиноят содир этган аёллар сонини таҳлил қилиш, худудларда энг юқори даражада Тошкент шаҳрида – (1 189 нафар аёл), Фарғона – (940 нафар аёл) ва Тошкент вилоятларида – (737 нафар аёл) қайд этилганлигини кўрсатди. Паст кўрсаткичлар Сирдарё (169 нафар аёл) ва Жиззах (203 нафар аёл) вилоятларида, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикасида (265 нафар аёл) қайд этилган.

Шу билан бир қаторда, эркак жиноятчилар сони 52 788 кишига етди. Эркак жиноятчиларнинг юқори даражаси Тошкент шаҳрида – 9 049, Фарғона вилоятида – 6 938 ва Тошкент вилоятида – 6 823 нафарни ташкил этди.

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида жиноят содир этганларнинг ёши бўйича таҳлили шуни кўрсатадики, қайд этилган ҳуқуқбузарларнинг умумий сонига энг катта улушни 31 ёш ва ундан катта ёшдаги фуқаролар – 56,7 % (33 969 нафар)ни ташкил этса, 18-30 ёш – 37,7 % (22 618 киши), 15-17 ёшлилар орасида кичик нисбатлар – 5,0 % (2 998 киши), 13-14 ёшлилар – 0,6 % (366 киши)дан иборат.

Жиноят содир этган шахсларнинг ёши бўйича тақсимланиши
(2024 йил январь-декабрь, киши)

Жиноят турлари бўйича жиноят содир этганларнинг сони асосий қисми қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш – 273 та, қасддан баданга оғир шикаст етказиш – 945 та, номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш – 344 та, ўғрилиқ – 9 278 та, талончилик ва босқинчилик – 781 та, фирибгарлик – 5 430 та, товламачилик – 552 та, безорилик – 3 126 та, ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш – 1 152 та ва порахўрлик – 1 329 тани ташкил этган.

Шундан, жиноят турлари бўйича 31 ёш ва ундан катта ёшдагилар орасида асосан ўғрилиқ – 42,5 % (9 278 тадан 3 940 та), фирибгарлик – 61,7 % (5 430 тадан 3 350 та). 18-30 ёшли ҳуқуқбузарлар орасида ўғрилиқ – 41,1 % (9 278 тадан 3 814 та), фирибгарлик – 36,2 % (5 430 тадан 1 967 та), безорилик – 52,8 % (3 126 тадан 1 650 та)ни ташкил этган. 15-17 ёшлилар орасида энг кўп ўғрилиқ 13,7 % (9 278 тадан 1 269 та), талончилик ва босқинчилик 22,0 % (781 тадан 172 та), безорилик – 10,3 % (3 126 тадан 323 та)ни ташкил этди. 13-14 ёшлилар ўртасида энг кўп ўғрилиқ – 2,7 % (9 278 тадан 252 та), ҳамда безорилик – 1,1 % (3 126 тадан 33 та) содир этилган.

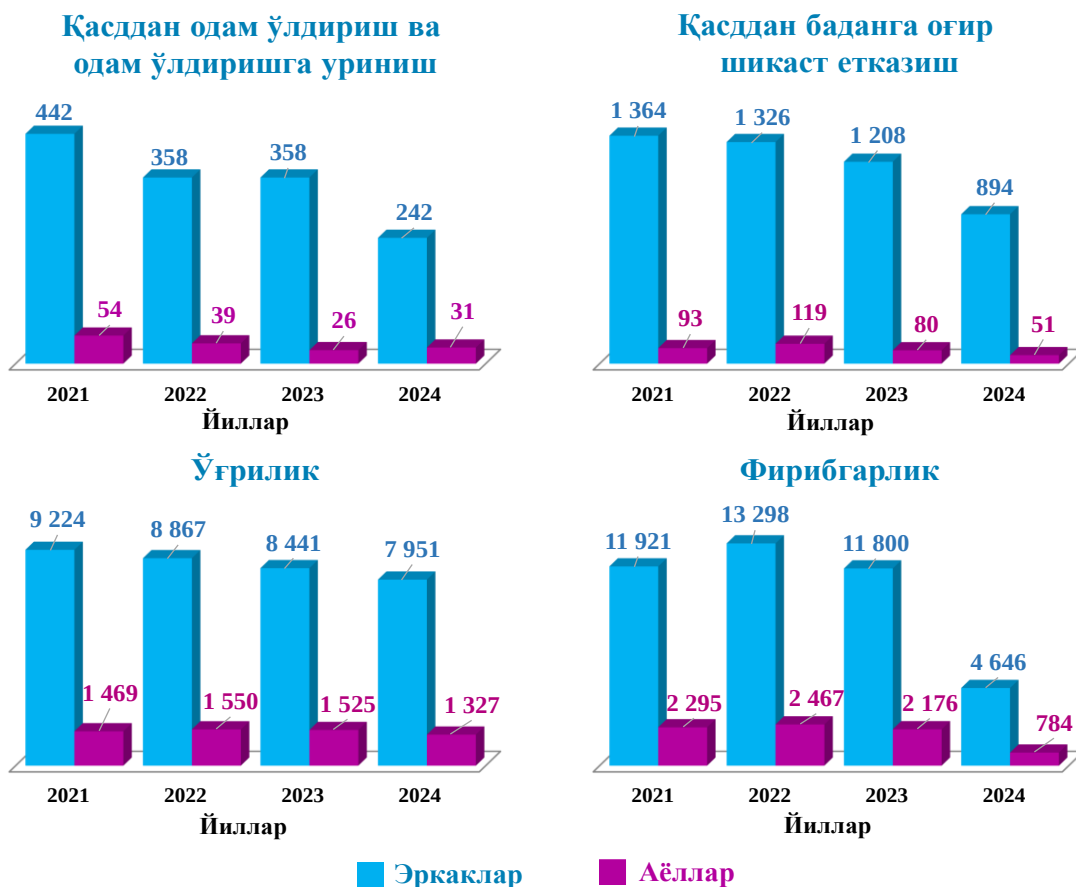
Жиноят содир этган шахсларнинг жиноят турлари бўйича ёш таркиби
(2024 йил январь-декабрь, киши)

Жиноят турлари бўйича	Жами	улардан ёши бўйича:			
		13-14 ёш	15-17 ёш	18-30 ёш	31 ёш ва катталар
қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш	273	-	7	92	174
қасддан баданга оғир шикаст етказиш	945	9	97	407	432
номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш	344	8	40	152	144
ўғрилиқ	9 278	252	1 269	3 814	3 943
талончилик ва босқинчилик	781	15	172	413	181
фирибгарлик	5 430	-	113	1 967	3 350
товламачилик	552	-	47	317	188
безорилик	3 126	33	323	1 650	1 120
ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш	1 152	-	3	221	928
порахўрлик	1 329	-	1	240	656

Жиноят содир этган шахсларнинг жинси ва жиноят тури бўйича тақсимланиши бўйича турлари, қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш жинояти бўйича 273 тадан 242 таси эркеклар, 31 таси эса аёлларни ташкил этган. 2023 йилга нисбатан эркеклар ўртасида 32,4 % га камайган, аёллар ўртасида 19,2 % га ошган. Қасддан баданга оғир шикаст етказиш 945 тадан 894 таси эркеклар, 51 таси аёлларни ташкил қилган, 2023 йилга нисбатан эркекларда 26,0 % га, аёлларда 36,3 % га камайган.

Ўғрилиқ жинояти бўйича 9 278 тадан 7 951 таси эркеклар, 1 327 таси аёлларни ташкил этган. 2023 йилга нисбатан эркеклар ўртасида 5,8 % га, аёллар ўртасида 13,0 % га камайган. Фирибгарлик жинояти бўйича 5 430 тадан 4 646 таси эркеклар, 784 таси аёлларни ташкил этган. 2023 йилга нисбатан эркеклар ўртасида 60,6 % га, аёллар ўртасида 64,0 % га камайган.

**Жиноят содир этган шахсларнинг жинси ва жиноят
тури бўйича тақсимланиш динамикаси**
(январь-декабрь, киши)

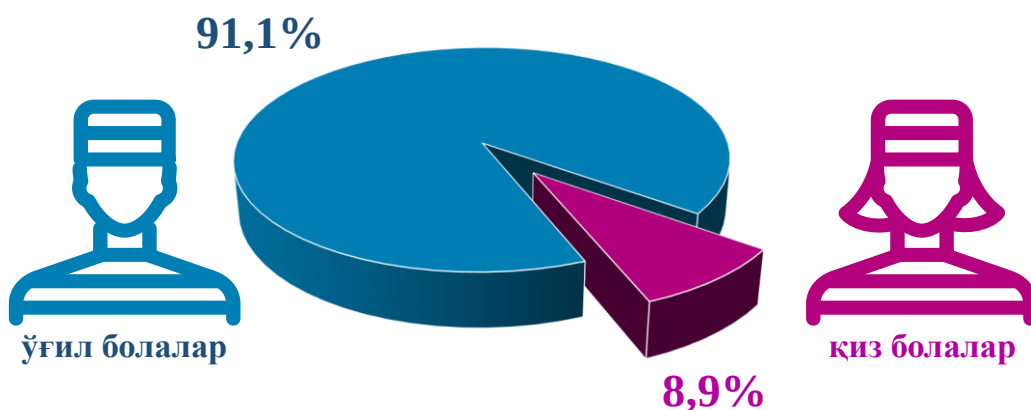

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида вояга етмаганлар орасида аниқланган жиноят содир этган шахслар сони таҳлили шуни кўрсатдики, уларнинг сони 2023 йилнинг шу даврига нисбатан **235** кишига камайган.

Ҳаракатсизлик – шахснинг норматив ҳужжатларда бажарилиши шарт қилиб белгиланган муайян ҳаракатларни бажармасликда ифодаланган ижтимоий хавфли, онгли ва суст ҳулқ-атвори.

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида ҳуқуқбузарлик содир этган вояга етмаганлар сони 3 364 нафарни ташкил этиб, уларнинг умумий сонидан 5,6 % ини ташкил этди. Таҳлиллар вилоятлар бўйича вояга етмаганлар ўртасида содир этилган жиноятларнинг 8,9 % ини (300 нафар) қиз болалар томонидан содир этилганини қайд этди.

Жиноят содир этган вояга етмаганларнинг жинси бўйича тақсимланиши
(2024 йил январь-декабрь, жамига нисбатан улуши)

Вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар динамикаси
(январь-декабрь, киши)

2024 йилнинг январь-декабрь ойларида 2023 йилнинг шу даврига нисбатан жиноят содир этганлиги аниқланган вояга етмаганлар сони 6,5 % га, 2022 йилнинг январь-декабрь ойларига нисбатан эса 8,1 % га камайган. Жиноят содир этган вояга етмаганларнинг энг кўп улуши Тошкент шаҳрига (580 киши), Фарғона (594 киши), Наманган (375 киши) ва Тошкент вилоятларига (342 киши) тўғри келган. Шу билан бирга, Хоразм (45 нафар), Сирдарё (61 нафар) ва Жиззах (69 нафар) вилоятларида энг кам ҳуқуқбузарлик содир этган вояга етмаганлар қайд этилган.

Вояга етмаган шахс – ўн саккиз ёшга тўлмаган шахс.

2024 йил январь-декабрь ойларида вояга етмаган шахслар 1 521 та ўғрилик, 356 та безорилик, 113 та фирибгарлик, 187 та талончилик ва босқинчилик, 106 та қасддан баданга оғир шикаст етказиш, 47 та товламачилик, 7 та қасддан одам ўлдириш жиноятларини содир этган.

**Жиноят содир этган вояга етмаганларнинг ҳудудлар
бўйича тақсимланиши**
(2024 йил январь-декабрь, киши)

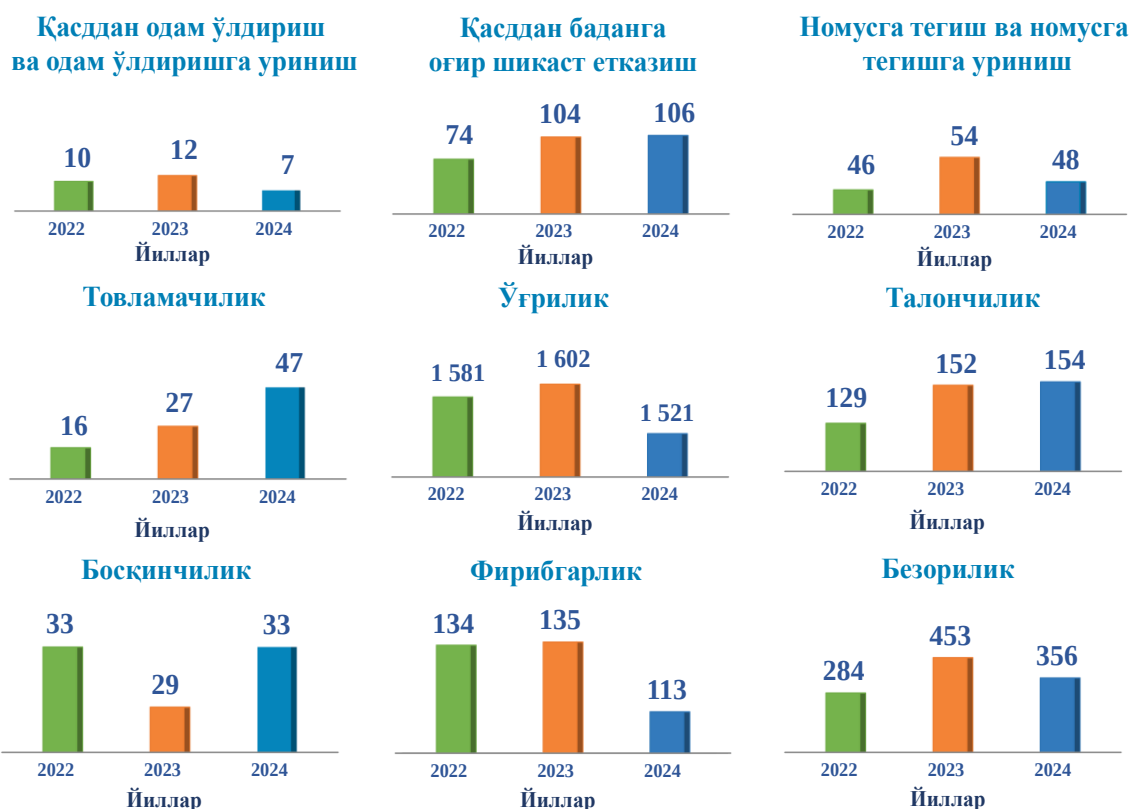
Фарғона вилоятида жиноят содир этганлиги аниқланган вояга етмаганлар ичида ўғил болалар энг кўп кузатилмоқда, 536 нафар – бу вилоятда умумий сонининг 17,5 % и, кейин Тошкент шаҳрида – 524 нафар (шаҳардаги ҳуқуқбузарлар умумий сонининг 17,1 % и), Наманган вилоятида – 328 нафар (10,7 %), Тошкент вилоятида – 313 нафар (10,2 %). Вояга етмаган қизлар ўртасида Фарғона вилояти – 58 нафар, Наманган вилояти – 47 нафар, Тошкент 29 нафар ва Андижон вилояти – 24 нафарни ташкил этиб, устунлик қилмоқда. Тошкент шаҳрида жиноят содир этган вояга етмаган қизлар сони 56 тани ташкил этди.

Номусга тегиш – зўрлик ишлатиб, қўрқитиб ёки жабрланувчининг ожизлигидан фойдаланиб, жинсий алоқа қилиш (Ўзб.Респ. ЖК 118-модда).

Номусга тегишга уриниш жинсий алоқа билан яқунланмайдиган номусга тегишга уринишдир. Бироқ, уринишнинг ўзи жиноят ҳисобланади.

Вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар бўйича 2024 йилнинг январь-декабрь ойларида 2023 йилнинг шу даврига нисбатан жиноятларнинг қуйидаги турларида камайиш ҳолатлари қайд этилди: ўғрилик – 5,1 %, номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш – 11,1 %, фирибгарлик – 16,3 %, безорилик – 21,4 % ва қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш – 41,7%. Жиноятларнинг қуйидаги турлари бўйича ўсиш ҳолатлари қайд этилди: талончилик – 1,3 %, қасддан баданга оғир шикаст етказиш – 1,9 %, босқинчилик – 13,8%, товламачилик – 74,1 %, ва гиёҳвандлик воситалари, уларнинг аналоглари ёки психотроп моддаларни ўтказиш мақсадини кўзлаб қонунга хилоф равишда тайёрлаш, олиш, сақлаш ва бошқа ҳаракатлар қилиш, шунингдек, уларни қонунга хилоф равишда ўтказиш – 61,4 % га.

Турлари бўйича жиноят содир этган вояга етмаган шахслар
(январь-декабрь, киши)

Бундан ташқари, 2024 йил январь-декабрь ойларида вояга етмаганлар ўртасида 92 та гиёҳвандлик воситаларини ишлаб чиқариш ёки сотиш, 156 та транспорт воситалари ҳаракати ёки улардан фойдаланиш хавфсизлиги қоидаларини бузиш, 5 та қалбаки пул, акциз маркаси ёки қимматли қоғозлар ясаш, уларни ўтказиш ҳолатлари аниқланган.

Статистик кўрсаткичларга изоҳлар

Рўйхатга олинган жиноят – ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан аниқланган ва расман ҳисобга олинган, жиноят қонунчилигида назарда тутилган ижтимоий хавфга эга хатти-ҳаракатдир.

Жиноятларни таснифлаш – жиноятлар ўз хусусияти ва ижтимоий хавфлилиқ даражасига кўра: ижтимоий хавфи катта бўлмаган; унча оғир бўлмаган; оғир; ўта оғир жиноятларга бўлинади (Ўзб.Респ. ЖК 15-модда).

Товламачилик – яъни жабрланувчи ёки унинг яқин кишиларига зўрлик ишлатиш, мулкка шикаст етказиш ёки уни нобуд қилиш ёхуд жабрланувчи учун сир сақланиши лозим бўлган маълумотларни ошкор қилиш билан қўрқитиб, ўзгача мулкни ёки мулкрий ҳуқуқни топширишни, мулкрий манфаатлар беришни ёхуд мулкрий йўсиндаги ҳаракатлар содир этишни талаб қилиш ёхуд жабрланувчини ўз мулки ёки мулкка бўлган ҳуқуқини беришга мажбур қиладиган шароитга солиб қўйиш (Ўзб.Респ. ЖК 165-модда).

Қасддан баданга оғир шикаст етказиш – содир этилаётган пайтда ҳаёт учун хавфли бўлган қасддан баданга оғир шикаст етказиш натижасида кўриш, сўзлаш, эшитиш қобилиятини йўқотиш ёхуд бирон аъзонинг ишдан чиқиши ёки унинг фаолияти тамоман йўқолишига, руҳий ҳолатининг бузилишига ёки соғлиғининг бошқача тарзда бузилишига, умумий меҳнат қобилиятининг ўттиз уч фоизидан кам бўлмаган қисмининг доимий йўқолишига ёки ҳомиланинг тушиши ёхуд баданнинг тузалмайдиган даражада хунуклашишига сабаб бўлишидир (Ўзб.Респ. ЖК 104-модда).

Пора олиш – яъни давлат органи, давлат иштирокидаги ташкилот ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи мансабдор шахси томонидан шахсан ёки воситачи орқали моддий бойликларни амалга оширганлиги ёки бажармаганлиги учун моддий манфаатлар олиши ёки уларни била туриб қонунга ҳилоф равишда олиши, мансабдор шахс ўз хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда қилиши керак бўлган ёки қилиши мумкин бўлган муайян пора берувчининг манфаатларини кўзлаб ҳаракатни амалга ошириш (Ўзб.Респ. ЖК 210-модда).

Ноқонуний экинларни етиштириш – маълум бир мамлакат ёки минтақада қонун билан тақиқланган ўсимлик экинларини етиштириш. Бу гиёҳванд ўсимликларни етиштиришни ўз ичига олиши мумкин. Ноқонуний экинларни етиштириш жиноят ҳисобланади ва қоидабузарликнинг оғирлигига қараб жарима, ҳибсга олиш ва ҳатто қамоққа олиш билан жазоланиши мумкин.

Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш (ёки жиноий даромадларни легаллаштириш) – ноқонуний йўл билан олинган пул маблағларини инвестиция қилиш, кўчириш ёки қонуний манбаларга ўтказиш йўли билан қонуний кўринишдаги фондларга айлантириш жараёни.